

IGJ-toezicht op locatie: snel én zorgvuldig vaccineren

Op 18 januari is een start gemaakt met de vaccinatie van de eerste bewoners van verpleeghuizen, met het PfizerBioNTech-vaccin. Om dat in goede banen te leiden is heel wat organisatorisch werk vereist. Bijvoorbeeld om de vaccins goed te distribueren en onder de juiste omstandigheden te bewaren. Maar ook om de vaccins te bereiden en om de verschillende type bewoners te kunnen vaccineren. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd houdt toezicht op het vaccineren en doet aanbevelingen voor eventuele verbeteringen.

‘Doel van het toezicht is om samen met het werkveld de hele vaccinatiecampagne zo goed mogelijk te laten verlopen’, zegt 5.1.2e

5.1.2e ‘Het is een redelijk complex proces om in verpleeghuizen dat goed te laten verlopen, met name omdat er zoveel stappen zijn. Het begint al met de distributie en ontvangst van de flesjes, die onder de juiste omstandigheden bewaard moeten worden. Het vaccin wordt ontdooid aangeleverd en moet daarna bereid worden. Binnen de juiste tijdsspanne moet het daarna toegediend worden. Aansluitend moet de bewoner 15 minuten in de gaten gehouden worden, om te kijken of zich geen complicaties voordoen. Er moet medisch personeel aanwezig zijn om zo nodig direct hulp te kunnen verlenen. Het ophalen van toestemming van de bewoners en/of hun naasten moet goed geregeld zijn, zowel voor de vaccinatie als voor het vastleggen van de gegevens bij het RIVM. En dan zijn er ook nog afspraken voor het materiaal dat overblijft. Alles bij elkaar zijn het dus best veel processtappen die op orde moeten zijn.’

Aandachtspunten

‘Er is een enorme drive en energie bij de zorginstellingen om dit in goede banen te leiden’, zag 5.1.2e, een van de inspecteurs die de afgelopen week verpleeghuizen bezocht om te zien hoe al die stappen verliepen. ‘In grote lijnen verliep het allemaal goed, al zijn er natuurlijk altijd aandachtspunten. Voor het aanmaken van de vaccins werken zorgaanbieders samen met apothekers en hun assistenten, dat is een goede combinatie. Voor het toedienen hebben de zorgaanbieders zelf veelal voldoende gekwalificeerde mensen; soms worden er extra krachten ingeschakeld. Wat vaccineren in een verpleeghuis bijzonder maakt, is dat je niet iedereen op één centrale prikplek kunt brengen. De ene bewoner kan daar prima zelf naar toe komen of worden gebracht, bij een ander zal je op de kamer of woning langs moeten gaan om het vaccin toe te dienen. Dat maakt het lastiger om die 15 minuten observatie goed te regelen. Dat vraagt om voldoende mensen om de gevaccineerde bewoners in de gaten te houden, op verschillende plekken. En om te voorzien in medische opvang in geval er complicaties optreden.’

Toetsingskader

Voor het toezicht op de vaccinatiecampagne (voor alle Nederlanders) heeft de IGJ een toetsingskader opgesteld. <<link naar: <https://www.igj.nl/publicaties/toetsingskaders/2021/01/05/coronavaccin-ontvangst-en-opslag-op-toedienlocatie> >> Waar nodig wordt dat gespecificeerd voor sectoren en doelgroepen. Zo gelden voor medewerkers in de verpleeghuiszorg andere omstandigheden; zij worden immers door de GGD's gevaccineerd op centrale locaties. De meeste verpleeghuisbewoners

krijgen het vaccin juist op de woonlocatie toegediend. Uiteraard gebeurt het toezicht van de inspecteurs op locatie overeenkomstig de COVID-19-richtlijnen.

Andere behandelaar, andere volgorde

Verpleeghuisbewoners vallen meestal onder de behandelverantwoordelijkheid van de specialist ouderengeneeskunde (SO). Maar het komt ook voor, met name bij kleinere woonzorgvoorzieningen, dat de huisarts de hoofdbehandelaar is. Daardoor kan de situatie ontstaan dat binnen een instelling twee soorten hoofdbehandelaren (SO en huisarts) actief zijn. De door de overheid uitgestippelde vaccinatiestrategie maakt dat huisartsen later de beschikking hebben over de vaccins dan de SO's. Het kan dus voorkomen dat binnen een verpleeghuis inmiddels de ene 90-jarige wel is gevaccineerd en de andere 90-jarige niet.

'Maak met elkaar goed onderbouwde afwegingen over het optreden van de hoofdbehandelaar', adviseert **5.1.2e**. 'De huisarts kan cliënten vaccineren van de SO of andersom, zodat de mensen binnen dezelfde leeftijdscategorie ook gelijktijdig ingeënt kunnen worden.' Inmiddels zijn er ook richtlijnen opgesteld voor hoe om te gaan met vaccins die overblijven. Ook daarin wordt het mede-vaccineren van bewoners uit dezelfde leeftijdscategorie aangeraden, ook als zij onder een andere behandelverantwoordelijkheid vallen.

Leren en verbeteren

'We zijn niet op zoek naar de fouten om daarop te handhaven', onderstreept **5.1.2e** 'We willen juist helpen het zo goed mogelijk te laten verlopen. Als we verbeterpunten zien, geven we die gelijk ter plaatse terug. En we delen onze bevindingen landelijk, zodat andere organisaties zich nog beter kunnen voorbereiden op de vaccinatie als hun verpleeghuis aan de beurt is.'

Deze week publiceerde de IGJ een factsheet met de eerste bevindingen en ook een aantal tips. <<link naar: <https://www.igj.nl/publicaties/publicaties/2021/01/26/factsheet-vaccineren-covid-19> >>

- Eén instelling informeerde via 'vraag en antwoorden' aan het einde van de eerste vaccinatiedag een collega-instelling. Hiermee informeerde en ondersteunde men elkaar.
- Zowel de instellingen als de apothekers gaven aan dat zij hun opgedane ervaringen graag willen inzetten bij collega-instellingen die nog moeten starten met vaccineren.
- Vooral de kleinere instellingen kunnen veel leren van grote instellingen uit hun eigen regio die al met vaccineren zijn gestart. Deze grote instellingen hebben vaak kennis en apparatuur die zij willen delen.
- Maak een plan om het verspillen van eventueel overgebleven vaccin te voorkomen. Volg hiervoor de actuele werkinstructie van het RIVM. Hierin staat nu dat dit vaccin is voor
  - Cliënten op locatie die in aanmerking zouden komen voor Moderna via de huisarts;
  - Ambulante cliënten boven de 60 op locatie;
  - Ambulante cliënten onder de 60 op locatie;
  - Eigen personeel: eerst de prikkers, dan cohortmedewerkers, dan overigen. Als er niet voldoende vaccin is voor de tweede prik mag hiervoor een afspraak gemaakt worden bij de GGD.

Zorgvuldigheid voorop

Nu de vaccinatiecampagne ook in de verpleeghuizen op gang is gekomen, is het zaak om in de haast om iedereen te beschermen toch ook goed oog te blijven voor de zorgvuldigheid. 'Het vraagt om een goede voorbereiding', beaamt 5.1.2e 'Alleen al het ontvangen, bewaren, verdelen en distribueren van de doses, daar moet je echt een plan voor maken. Het is een kwetsbaar vaccin en voorlopig blijven de doses schaars. De doelgroep is al even kwetsbaar, dus observeren na de prik is voor hen misschien wel extra noodzakelijk. Als IGJ zetten we erop in om samen met de zorgaanbieders dit hele traject optimaal te laten verlopen. We kijken mee om te leren en verbeteren. Zodat we samen zo goed en snel mogelijk alle bewoners van verpleeghuizen kunnen beschermen.'